לימא תיהוי תיובתא דרב המנונא דאמר [א]שומרת יבם שזינתה פסולה ליבמה לא הוא הדין אפילו לאחר נמי ואיידי דתנא רישא בדידיה תנא נמי סיפא בדידיה: וכן איילונית שחלצו לה אחין כו': טעמא דבעלוה הא לא בעלוה לא כמאן דלא כרבי יהודה דאי רבי יהודה [ב]האמר איילונית זונה היא: **מתני'** [א]סרים חמה כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה רבי יוסי ור"ש אומרים אנדרוגינוס כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה ר' יהודה אומר [ג]טומטום שנקרע ונמצא זכר לא יחלוץ מפני שהוא כסרים [ד][ב]אנדרוגינוס נושא אבל לא נישא ר' [ה]אליעזר אומר [ג]אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה כזכר: **גמ'** פשיטא מהו דתימא מוליד מאכיל שאינו מוליד אינו מאכיל קמ"ל: רבי יוסי ורבי שמעון אומרים אנדרוגינוס: אמר ר"ל מאכילה בתרומה ואין מאכילה בחזה ושוק רבי יוחנן אומר אף מאכילה בחזה ושוק ולריש לקיש מאי שנא חזה ושוק דאורייתא תרומה נמי דאורייתא הכא במאי עסקינן בתרומה בזמן הזה דרבנן אבל בזמן שבהמ"ק קיים מאי לא אדתני אין מאכילה בחזה ושוק ליפלוג וליתני בדידה בד"א בתרומה דרבנן אבל בתרומה דאורייתא לא הכי נמי קאמר כשהוא מאכילה מאכילה בתרומה בזה"ז דרבנן ואין מאכילה בזמן חזה ושוק ואפילו בתרומה דרבנן דלמא אתי לאוכלה בתרומה דאורייתא ור' יוחנן אמר אף מאכילה בחזה ושוק א"ל ר' יוחנן לר"ל מי סברת [ד]תרומה בזה"ז דרבנן א"ל אין שאני שונה [ה]עיגול בעגולים עולה אמר ליה והלא אני שונה חתיכה בחתיכות עולה מי סברת כל שדרכו לימנות שנינו את שדרכו לימנות שנינו מאי היא דתנן [ו]מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו נתערבו באחרות

פסולה ליבמה. כאשת איש שזינתה שאסורה לבעלה וכיון דזונה היא אסורה לכהונה: **האמר איילונית זונה היא.** בפרק הבא על יבמתו (לעיל דף סא.) ויליף לה (שם:) מהונו ולא יפרוצו[ד]: **מתני' סרים חמה כהן וכו'.** אבל סרים אדם מיפסל נמי פסיל לה מתרומה דבי נשא דהייני פצוע דכא: **לא יחלוץ.** אם יש אח אחר: **אבל לא נישא.** שהוא כזכר והשוכב עמו הרי הוא כבא על הזכר: **רבי אליעזר אומר.** בגמרא[ה] מפרש פלוגתייהו: **גמ' מהו דתימא מוליד מאכיל.** דדייקינן ויליד ביתו הם יאכלו[ו] הראוי להוליד יאכיל: **מאכילה בתרומה כו'.** לקמן מפרש לה בתרומה בזמן הזה דרבנן אבל במידי דאורייתא לא מאי טעמא ספק איש ספק אשה הוא: **ה"נ קאמר כו'.** והכי משתמע מילתיה דר"ל מאכילה בתרומה כלומר בזה"ז שאין נוהג אלא תרומה ואינו מאכילה בכלום בזמן שחזה ושוק נוהגין דהיינו כשהמקדש קיים: **אפי' בתרומה דרבנן.** כגון תרומת פירות הואיל ואיכא תרומה דאורייתא כגון דגן תירוש ויצהר גזרי': **אף מאכילה.** דזכר מעליא הוא: **מי סברת תרומה בזה"ז דרבנן.** דקמוקמת לה למתניתין במידי דרבנן ואסרת לה בחזה ושוק: **שאני שונה.** ברייתא עיגול של תרומה בטל במאה של חולין או עיגול של תרומה טמאה בטל בק' עיגולים של תרומה טהורה ואי תרומה בזמן הזה דאורייתא כיון דעיגול דבר חשוב הוא ודרכו לימנות לא בטיל אף על גב דתרומת תאנים דרבנן הואיל ותרומה דאורייתא נוהגת לא מבטלינן דרבנן גזרה דרבנן אטו דאורייתא: **אמר ליה והלא אני שונה כו'.** כלומר מי אית לך למיגזר בהא דרבנן אטו דאורייתא אי נמי אתית לבטולי בדאורייתא לאו איסורא הוא שהרי אני שונה חתיכה של חטאת טמאה בטיל בטהורה והכא מידי דאורייתא הוא ואף על גב דדרכו לימנות דמי סברת כל שדרכו לימנות שנינו דלא בטיל את שדרכו לימנות במנין שנינו שעשאוהו מיוחד למנין אבל חתיכה ועיגול פעמים שהם נמכרים באומד אף על גב דרגילים לימנות הואיל ואינן מיוחדים בכך בטלין: **פלפן.** פניגר"י מין קטנית הוא ולמתק הקדירה בא: **ידלקו.** כלאים בשריפה דכתיב (דברים כב) תוקדש תוקד אש (קידושין ט:):

כולן

לימא תיהוי תיובתא דרב המנונא כו'. וא"ת לעיל בפ"ק (דף טו:) דקאמר גרות מתיירא אני בני גרות מעיד אני לכם לרב המנונא מבני גרות לפשוט שהגרות פטורות מחליצה ומן היבום שאם היו זקוקות לאחין א"כ היו בני גרות פסולות מק"ו דאלמנה דליכא למפרך מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת שגם היבמה שזינתה מתחללת לרב המנונא ואמר ר"י דמה דפשט להם בני גרות בזה לא היה מתיירא שאם יקפידו עליו יאמר שאין הלכה כרב המנונא: **ואין** מאכילה בזמן חזה ושוק אפילו בתרומה דרבנן. בפרק שני דכתובות (דף כה.) גבי מאי גדולה חזקה דקאמר ואיבעית אימא בתרומה דרבנן אבלי דאורייתא לא אבלי ההיא שינויא לא הויא כסוגיא דהכא דגזרינן דרבנן אטו דאורייתא והא דאמר בכאלו עוברין (פסחים דף מד.) גבי שתי מדוכות הנח לתרומת תבלין דרבנן ולא גזרינן אטו דאורייתא אמר ר"י דשאני התם דאקראי בעלמא ולא איתחזק איסורא דאימור תרומה לתוך תרומה נפלה אבל עיגול בעיגולים דהכא אע"ג דאקראי בעלמא איתחזק איסורא והא דפריך לקמן (דף פב.) דרבי יוחנן אדרבי יוחנן מברייתא דשתי קופות הו"מ לשנויי בתרומת פירות דרבנן כי ההיא דפסחים אלא דמשני לה שפיר וא"ת ומי דחקו לר"ל דלא אכלה בתרומה בזמן חזה ושוק ואור"י משום דשמעינן לר' יוסי דאמר אנדרוגינוס ספיקא הוי דקאמר (א) שלא הכריעו בו חכמים אם הוא זכר אם הוא נקבה וא"ת והא לר' יוסי תרומה בזמן הזה דאורייתא כדמוכח ברייתא דסדר עולם דמייתי לקמן בשמעתין וי"ל דקסבר ר"ל דר' יוסי תנא לה ולא סבר לה דכה"ג אשכחן בפרק יוצא דופן (נדה דף מו:) ועוד לפי שהיה שונה אליבא דר' יוסי עיגול בעיגולים עולה ורבי יוחנן אית ליה לקמן (דף פב:) דתני לה וסבר לה כדדייק ממתניתין דמשוי ליה רבי יוסי לאנדרוגינוס ודאי זכר מדקתני נושא ומינה מותבינן לקמן (שם) לריש לקיש ולדידיה ליתא לברייתא מקמי מתני': **אמר** ליה ר' יוחנן לר"ל מי סברת תרומה בזמן הזה דרבנן. אע"ג דר' יוחנן גופיה אית ליה לקמן (שם) דלרבנן תרומה בזה"ז דרבנן הכא אליבא דר' יוסי קיימי וה"ק מי סברת דלר' יוסי תרומה בזה"ז דרבנן והשתא נ"ל דהא דמהדר ליה ר"ל אני שונה עיגול בעיגולים עולה אליבא דרבי יוסי היה שונה: **שאני** שונה עיגול בעיגולים עולה כו'. וא"ת אכתי דלמא אע"ג דהוי דאורייתא עולה משום דסבר כרבנן דאמרי אינו מקדש אלא ו' דברים בלבד ואר"י דא"כ ה"ל למינקט מידי דאורייתא כגון בילת טריפה שנתערבה ומדנקט עיגול בעיגולים ש"מ משום דתרומה דרבנן אבל במידי דאורייתא אסור כל שדרכו: **והלא** אני שונה חתיכה בחתיכות עולה. היינו מתני' דמייתי בסמוך דחתיכה של חטאת וכו' תימה מנא ליה דאתיא כר' יוסי דלמא רבנן היא דאמרי אינו מקדש אלא ו' דברים בלבד וי"ל חדא דבר פלוגתיה דר' יהודה הוא רבי יוסי ועוד מאי איריא דנקט חתיכה דהוי כל שדרכו לימנות הוי ליה למינקט מילתא דהוי את שדרכו כיון דאין מקדש אלא ששה דברים ומדנקט חתיכה דוקא ש"מ דוקא חתיכה דהויא כל שדרכו עולה אבל את שדרכו אוסר וה"נ הוה מצינן לשנויי לר"ל דשפיר דייק מהסיפא דעיגול בעיגולים דעל כרחך לא אתי כרבנן מדנקט עיגול דהויא כל שדרכו ולא נקט את שדרכו: **מאי** היא דתנן מי שהיו לו חבילי תלתן כו'. וא"ת לר"ל כיון דתרומה בזמן הזה דרבנן אלמא בטלה קדושת הארץ א"כ כלאי הכרם נמי דרבנן ואמאי תני כל שדרכו הא כדרבנן אין אוסר כל שדרכו ואין לומר דלר"מ תרומה בזמן הזה דאורייתא דהא שמעינן ליה לר"מ דעיגול בעיגולים עולה כרים מסכת בילה (דף ג:) גבי ליטרא קציעות כו' וי"ל דכלאי הכרם חדא דרבנן דבזמן בהמ"ק הוי דאורייתא אבל עיגול תרתי דרבנן חדא דבטלה קדושת הארץ ועוד דאפילו בזמן בית המקדש תרומת תאנים דרבנן אי נמי חבילי תלתן הוי את שדרכו והכי פירושו שהיה ר"מ אומר כל שדרכו בדאורייתא מקדש ולכך דין הוא דאת שדרכו יקדש אפי' בדרבנן כגון חבילי תלתן: **נתערבו** באחרות. אמר ר"ת דלא גרסי' ואחרות באחרות מדפריך בהתערובת (זבחים דף עד. ושם) לשמואל דאסר ספק ספיקא בעבודת כוכבים מברייתא שמתרת ולא משכח דקאי כשמואל אלא ר' יהודה בברייתא שאוסר אפי' בשאר איסורין ספק ספיקא ושמואל סבר כוותיה בחדא בעבודת כוכבים ופליג בשאר איסורין ואי הוה גרס הכא ובע"ז ובכל דוכתי דכי הך משנה ואחרות באחרות הוה ליה לאתויי לשמואל סייעתא מכל הנך משניות וי"מ דאפילו גרס בכל הנך משניות ואחרות באחרות לא היה יכול להביא ראיה מהם לשמואל דאסר ספק ספיקא דדלמא הכי קאמר וכל האחרות שנתערבו באחרות דליכא אלא חד ספיקא ויש חידוש יותר בנתערב שתי פעמים מבנתערב פעם אחת דאף על גב דאיכא תרי רובי אסיר דגבי שאר מילי אוסרין חד רובא ושרינן תרי רובי כגון גבי יוחסין בסוף פ"ק דכתובות (דף טו. ושם) דאמר הולכין אחר רוב העיר והוא דאיכא רוב סיעה בהדה ואין הולכין אחר רוב העיר ורוב סיעה גרידתא[ז]:

כולן

עין משפט נר מצוה

קכב א מיי' פ"ז מהל' תרומות הלכה יד סמג לאוין רמא (טוש"ע יו"ד סימן שלא):

קכג ב ג מיי' פ"א מהלכות איסורי ביאה הלכה טו:

קכד ד מיי' פ"ח מהל' תרומות הל' כו סמג עשין מג טוש"ע יו"ד סימן שלא סעיף ג:

קכה ה מיי' פ"ד מהל' תרומות הלכה ג:

קכו ו טוש"ע יו"ד סימן רלט סעיף ג:

◆

תוספות ישנים

א"ל אין שאני שונה (לעיל) עיגול בעיגולין עולה וי"ל לפי אשר פירשנו א) דר"ל שאני שונה דרבי יוסי סבר עיגול בעיגולין עולה וא"כ ע"כ תרומה בזמן הזה דרבנן דאי מדאורייתא לא הוי עולה דהוי דבר שבמנין דלא בטיל וא"ת אפילו תרומה בזה"ז דאורייתא ניחא שפיר דעולה משום דעיגול הוי תרומת פירות דהויא מדרבנן אף בזמן (שאין) שביהמ"ק קיים וי"ל דאם איתא דתרומה בזה"ז דאורייתא הוה גזרינן דרבנן אטו דאורייתא. וא"ת ומנא לן דר' יוסי קאמר לה וי"ל משום דר' יהודה פליג עלה בסיפא מכלל דת"ק דידיה הוי ר' יוסי דסתמא הוא בר פלוגתיה וקשה לרבינו נתנאל סיפתא דלא דא"כ הו"ל (למכתב) הכא מי סברת דר' יוסי סבר תרומה בזמן הזה דרבנן. ועוד דהו"ל לר"ל להשיב אע"ג משום ברייתא דלקמן דר' יוסי אומר אנדרוגינוס בריה בפני עצמה היא דתשיב ליה ספק וא"כ צריך לנו לומר מאכילה בתרומה ולא בחזה ושוק וטעמא משום דתרומה בזמן הזה דרבנן. ועוד קשה דא"כ דידע תלמודא מתניתין דלקמן דאמר ר' יוסי אנדרוגינוס בריה בפ"ע וספק הוא לא הוה קאמר ריש לקיש שיאכיל אף בתרומה דרבנן דלקמן משמע פרק [חרש] שאין חרש כהן מאכיל אשתו בתרומה ואף [תרומה] דרבנן ותרש ספיקא הוי ועוד ראיה לדבר דאמרי' גבי כוי משום דהוי ספק חיה ספק בהמה דחלבו אסור ואין מחלק ג) בספר יתמשמע דאף שומנו של גיד אסור אע"ג דלא הוי בבהמה רק מדרבנן א"כ גם בכאן אי ספק הוא לא הוי לריש לקיש לומר שיאכיל אף בתרומה דרבנן על כן פירש רבינו נתנאל דה"ק מי סברת תרומה בזה"ז מדרבנן דהכי הלכתא' דהא מדקאמ' דר' יוסי סבר תרומה בזה"ז דרבנן פ"ל דהלכה כן שהרי ר' מאיר לא הוכר בזאת המשנה לחלוק על ר' יוסי אע"ג שהוא חולק על זה דסבר תרומה בזה"ז דאורייתא פ"ק דחולין ואם כן לא רצה להזכירו במשנה משום דהלכה כר' יוסי וע"ז מתמה רבי יוחנן לומר שהלכה כן ומשני אין שאני שונה עיגול בעיגולין עולה דמשנה היא בתרומות ומדסתם רבי כר"מ (דא"ר) [אליבא דר'] יהושע פ"ק דבילה אם יש שם מאה פותין יעלו ודאי הכי הלכתא דעגול בעגולין עולה וא"כ הוי תרומה בזה"ז דרבנן ומשמ"ה עולה אע"פ שהוא דבר שבמנין וא"ת הלא ר"מ סבר תרומה בזה"ז דאורייתא ואפ"ה קאמר יעלו י"ל דהיינו טעמא דר"מ משום דקא בעי דבר שבמנין ואיסורי הנאה אבל כי ליכא אלא חד מינייהו סבר דבטל אבל (לר"מ) [לרבי] שסתם משנה דתרומות דעיגול בעיגולין עולה כר"מ שמתא ג) כמותו מטעמא דאיהו סבר דבעינן דבר שבמנין ואיסורי הנאה ולריש לקיש הוי טעמא דשלה משום דתרומה בזמן הזה דרבנן וא"ת ומנא ליה לר"ל הא דלמא סתם רבי כר"מ ומטעמיה דקא בעי תרתי דבר שבמנין ואיסורי הנאה וי"ל ודאי לא אפשר לומר שסברי הלכתא היא דלא בעינן תרתי דהא סתם לן מתני' בפרק גיד הנשה דחתיכת דג טמא ונבילה לא בטלה אע"ג דבהמה שרים ויחא דקאמר לקמן מאי חתיכה ולא בעי מאי עיגול דמשנה ידועה היא

מסורת הש"ס

א) לקמן פב: לה. נ. סוטה יח: גיטין פ:, ב) לעיל סא., ג) בכורות מב:, ד) לקמן פג:, ה) [נ"ל אלעזר עיין תוי"ט וער' תוס' לקמן פג. ד"ה רבי], ו) זבחים עב. ביצה ג: ערלה פ"ג מ"ו, ז) [תוספ ד], ח) [לקמן פג:], ט) [ויקרא כב], י) [וע"ע תוספות ביצה ג: ד"ה ואחרים ותוספות ע"ז מט. ד"ה נתערבו ותוספות סנהדרין פ. ד"ה ואחרים ותוספות זבחים עב. ד"ה נתערבו],

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואין וכו' ואור"י משום דשמעי' כו' דקאמר בברייתא שלא הכריעו:

◆

לעזי רש"י

פניגר"י [פינוגריי"]. חילבה (גרגרניה יוונית, צמח המשמש לתבלין).

◆

מוסף רש"י

שומרת יבם שזינתה. כשהיא שומרת יבם, אסורה ליבמה. כאשה שזינתה תחת בעלה שאסורה לבעלה (סוטה יח:). כל שדרכו לימנות שנינו. במשנה ערלה כדלקמן דלא בטיל, משמע כל דבר שיש בני אדם המקפידין עליו מפני חשיבותו למוכרו במנין (ביצה ג: ובע"ז זבחים עב.). את שדרכו לימנות שנינו. דמשמע את המיוחד לכך, שאין אדם מוכרו באומד (ביצה שם). שדרכו מיוחד לכך שאין לך אדם שמוסיף עליהן יתירה ללוקח ולא מוכר בלא מנין (זבחים עב.). תלתן. מין קטנית למתק קדירה, פינוג"ר בלע"ז (ביצה שם). או: מין תבלין ומשוכין מאד שאין טעם העץ שוה לפרי ובלע"ז פיטוגרי"י (זבחים שם). ידלקו. לדין כלאי הכרם שנאמר פן תוקדש, תוקד אש, דאסירי בהנאה (ביצה שם).

◆

תוס' חד מקמאי

מטמא בדם כנשים ואינו מתיחד עם האנשים כנשים ואינו עובר על בל תקיפו ועל בל תשחית ועל בל תטמא למתים כנשים ופסול לעדות כנשים ואינו [נבעל] בעבירה כנשים ונפסל מן הכהונה כנשים כיצד שוה לאנשים ולנשים חייב על הכאתו ועל קללתו כאנשים ונשים וחייבים על נוקו בין מזיק בין ניזק כאנשים ונשים וההורגו שוגג גולה מזיד נהרג כאנשים ונשים וחולק בקדשי הגבול כאנשים ונשים ונוחל בכל נחלות כאנשים ונשים ואם אמר הריני נזיר שזה איש ואשה ה"ז נזיר כיצד אינו שוה לא לאנשים ולא לנשים אין חייבין לא על קללתו ולא על הכאתו לא כאנשים ולא כנשים ולא נערך לא כאנשים ולא כנשים ואם אמר הריני נזיר שזה לא איש ולא אשה אינו נזיר ר"מ אומר אנדרוגינוס בריה בפני עצמה היא ולא יכלו חכמים להכריע עליו אם זכר אם נקבה אבל טומטום אינו כן פעמים שהוא איש פעמים שהוא אשה כתבתי זו המשנה [מפני] שהיא צריכה תלמוד במקצת דברים שיש בה ובתוספתא דבכורים פ'

א) ר"ל לפי מה שפי' במים' לעיל ד"ה אמר דר"י מיירי אליבא דר' יוסי. ב) ילף דנ"ה שהג גם בחיה ת"מ שמנו של גיד משום לאו דהלג גגרי ולא משום גיד וכ"כ הרשב"א בחדושי הארוך דף ק"ח דפוס ברלין למד פירושא. ועי' בשו"ת הרדב"ז ח"ב סימן תרע"ע ולמגם ק"ק דהא במקום דליכא למגזר משום דאורייתא מודה ר"ל ול"ע. ג) נ"ל דלו מטעמיה פסס כמותו דר"ת סבר דבעינן דבר שבמנין.